

2. La verema (Estagell)

Informador: Josep Baissas

Edat: 70 anys

Transcriptors: M. Adam, L. Pons, J. Veny

Enquestadors: J. Comas, J. Veny

Data: 12 juliol 1971

Comentari: Vegeu la il·lustració 1.

2

La verema

(Estagell)

kant ər'iβə || lə f'iə | dəl m,ez də sətt'embrə | ez l'orə | l ep'okə | də f,e ləz
br'eməs | ʒa | nu s,em okup'at | dət'enrə | əl pərson'el | pər k'uɫə | pər k'e (...)
|| sə k,untə kə k'al | kw,atrə ð'ɔnəs | kə k'uɫən | pr un ,ɔmə kə p'ɔrtə | <1>
k'uɫə <2> kuɫ'ejɾəs || <3> j əlz 'ɔməs ə:: | əlzə ə:: ə l ep,okə sə ð'ejən (...) <4>
p,ɔrtən lu ɣurb'eɫ pər | pər purt'a lə | lu r'ims | n es p'a | i kaðə kað ,ɔmə sə
pr'en | ləz d'ɔnəs | kwatrə ð'ɔnəs | j al'e! | s,embrə ləz mət'ɛfəs | i: sə p,ɔrtən
ə lə β'ɔrə | pər f,e səm'als | pər | pər əmplən,a səm'als | səm,als kə p'ezəŋ kap
ə | seŋ kil'os | i j a un ,ɔmə lə β'ɔrə | kə sə k'itfə | pər i fe ntr,a um prɛɫ də
ɣ'orps | ɛ? | (...) kitf'a | (...) vwal'a! | ɫəβ'ɔntəs | kan lu β'i'adzə | es f'et | 'ale!
| lə kər'etə | u kəmjun 'arə | u p'ɔrtə | ɛ lə k'aβu | u əl səɫ'e | də lə k'azə | ɛ? |
j ək,i ɫəβuntəz d'ɔŋ | lə lə rək,ɔltə sə f'ulə | d,in d um ful'war | <5> ɛ? (...) a
b,o me a l ep,okə n es p'a || i b'e: | bujð'aβən lu bujð'aβən d,in | lu r,imz din d
un tr'uɫ | <6> i | i ɫəβ,untəz i βi wn 'ɔmə | kə sə ðəskəls'aβə (...) lus pɛws
pr,ɔpəs pər f'ɔ | i kə kitf'aβə | lu r,imz ək'i | i ɔpr'es | ɔ: | lə | l əmbutiɫ,aβə əmb
unə trəm'uɫə | d,in lə β'utə | (...) i lə b,utə nɔ s umplən'aβə | puð,e:
kumpl'təm'en | kəl,iə ði f'a | lə pl,asə pər fərmənt'a || i ɫəβ,onz ən ək,ej
mum'en | un u səβ'iə | u səβ'iə kə pər ,un | un ,unə β,utə ð'ə | də sen ekt'os | s i
puz'aβən | kwatrəβin d,ɛw səm'als | pər (...) lə pl,asə pər fərmənt'a |
aɫəβ'ontəs | i k,i kəliə spər,a lə fərməntəs'ju | j əpr,ez əl b,i sə furm,aβə kum
əf'ɔ || <7> kan lu β,i z erəŋ f'et | kə lə təmpərət'urə | n es p'a | dəl b,i erə
zər'o | n es p'a | <8> i ə (...) kə β,iə kəβ,ad də fərmənt'a | ɫən ək,ej mum'en | n
es p'a | trəskul,aβən lu β'i (...) əl b,i ðə k'ulə | kə sə ð,ejə lu β'i | i: | i kan lu β,i
βi st,at trəskul'at | (...) din d un ,altərə β'utə | u ð,in d un tin'eɫ | əɫəβ'untəs | sə
səβ'iə | l əndəm'a | pitf,aβən əsk,urə t,utə lə n'it | i l əndəm,a uβr,iən lə p'ɔrtə
| j al'e! | pəs,aβən əf'ɔ | (...) puza k'i | din də səm'al | lə βr'izə | kə sə n d'iw | i
'ale! | puz,aβən əf,ɔ din d unə pr'ensə | i (...) k,adə k,op kə β'iə | gut ək'e |
ək,ɛɫə f'etə | i β'e | lə || sə n d,iw əprəns'a | <9> si s'i (...) n es p'a | i: al'e! | (...) s
ə puð,iə pəs p'us | kəmbj,aβən lə vit'əsə | i β,iə kə tr,ez vit'əsəs <10> | i pr'es
| əl dif,aβən əsk'urə | prəw t'ɛn | d əβ,or prəns,aβəm pə r'ettə | pər dif'a l.
t,enz əl s,ug də sə n ən'a | pər k'e | si sə prəns,aβə m,asə r'ettə | las | las kl'ɛs |
də la | də | puð,in əsklət'a | pər k,e j β,iə ɣ,ut əriβ'at | (...) lu prəns,at sə f,ejə
pul'it | i βwal'a! | i puz,aβən lu β,i ðə pr'ənsə | də kust'ats | pər p,a lə mələŋz,a
m lə β,i ðə k'ulə | i ɫəβ,untəs f,ejən ,altərə b,i f'ɔ | n es p'a | kə turn,aβə

2

La verema

(Estagell)

Cant* arriba la fi del mes de setembre és l'hora, l'època de fer les vremes;* ja nos
sem* ocupat de tenre* el personal per cùller* perquè ... se compta que cal quatre do-
nes que cullen per un home que porta.

Colle... colleires* ...

I els homes eee els eee a l'època se deien ...

Porten lo* gorbell* per ... per portar la ... los* rims,* n'est-ce pas?* i cada ... cada
home se pren les dones, quatre dones, i alé!,* sempre les mateixes i se porten a la vora
per fer semals, per ... per emplenar semals, semals que pesen cap els cent quilos i hi ha
un home a la vora que se quitxa* per hi fer entrar un prell* de gorbs* eh? ... quitxar*
... vualà!,* llavontes,* can* lo* viatge és fet, hale!,* la carreta o camion* ara ho porta
a la cava o al celler de la casa, eh? i aquí llavontes* donc,* la ... la recolta* se fula*
dins d'un fuluar,* eh?

Ah, bo; mes a l'època, n'est-ce pas?,* i bé! buidaven lo* ... buidaven dins ... los*
rims* dins d'un trull.

I ... i llavontes* hi havia un home que se descalçava ..., los* peus propes,* per
això,* i que quitxava* los* rims* aquí, i après* eee l'e... l'embotillava* amb una tre-
muja dins la bóta ... i la bóta no s'omplenava* poder* completament; calia dir* la
plaça* per fermentar i llavons* en aqueix moment un ho sabia, ho sabia que per un ...
un ... una bóta de ... de cent hectós,* s'hi posaven quatre-vint-deu* semals per ... la
plaça* per fermentar; allavontes,* i aquí calia esperar la fermentació, i après* el vi se
formava com això.*

Can* los* vins eren fet, que la temperatura, n'est-ce pas?,* del vi era zero, n'est-ce
pas?* i a ... que havia acabat de fermentar, en aqueix moment, n'est-ce pas?,* trascola-
ven lo* vi ... el vi de cùller,* que se deia lo* vi i ... i can* lo* vi havia estat trascolat ...
dins d'una altra bóta o dins d'un tinell,* allavontes* se sabia ... L'endemà pitjaven a
escórrer tota la nit; i l'endemà obrien la porta i alé!,* passaven això ... posar aquí dins
de semal, la brisa que se'n diu i hale!;* posaven això dins d'una premsa i ... cada cop
que havia hagut aque... aquella feta ... i bé ... la ... se'n diu apremsar.*

Sí, sí, ... n'est-ce pas?,* i alé!* ...; se podia pas pus:* canviaven la vitessa* —hi
havia que tres vitesses—* i après* el dixaven* escórrer prou temps; d'abord* prem-
saven pas recte per dir* el temps al suc de se n'anar, perquè si se premsava massa
recte les ... les cles* de la ... de ... podien esclatar, perquè hi havia hagut arribat, ... lo*
premsat se feia polit, i vualà!;* hi posaven lo* vi de premsa de costats per pas lo me-

fərmənt'a | pərke k,ej βi ðə pr'ɛnsə | turn,aβə rəfərmənt,a pər ke j m,un də
 βrut'isi | turn,aβə rəfərmənt'a | i ʎəβ,unz ən ək,ej mum'en | u b,ud də k,alkə
 m'ezus | puð,iən əŋvɪzəʒ'a | d u ll d u mələŋʒ'a | kumpr'en? | i mi t ək,i
 turn,aβəm puz,a l b'i | d,in də d'on | d,in ləz b'utəs | ben pr'oprəs | i kan |
 kant | ən ək,ej mum'en | s i puz'aβə | un sək'et | də fər'ɛnə | də mut'ardə |
 əβ'antəs | pənʒ'at | ək'i | i lə β,utə βen təp'aðə | i βwəl'a! | i ðɪʃ,aβəŋ fe l b'i | i
 sa n suət'aŋ kə s | kə n,u sə pik'es | i kə siɣ,es bem b'u

<1> Enquestador: «De les dones que cullen, com en diuen?».

<2> Informant 2: «Les colleires».

<3> Informant 2: «És la colla ... I les colleires ... les colleires són les dones i els
 colleires són els homes».

<4> Informant 2: «Portaven lo gorb, lo gorbell».

<5> Intervenció de l'enquestador i del segon informant, que no s'entén.

<6> Intervenció del segon informant, que no s'entén.

<7> Pregunta de l'enquestador, que no s'entén.

<8> Enquestador: «Sí».

<9> Enquestador: «Premsar. I la premsa ...».

<10> Enquestador: «Sí».

lanjar* amb lo* vi de cúller* i llavontes* feien altre vi, això, n'est-ce pas?,* que tor-
 nava a fermentar; perquè aqueix vi de premsa tornava a refermentar per aqueix munt
 de brutícia, tornava a refermentar i llavons* en aqueix moment o but* de calques*
 mesos podien envisajar* d'ho ... d'ho melanjar,* comprèn?, i mi't aquí;* tornaven
 posar el vi dins de ... donc* ... dins les bótes ben propres* i can* ... cant* en aqueix
 moment s'hi posava un saquet de farina de motarda,* abantes,* penjat aquí i la bóta
 ben tapada, i vualà!,* i dixaven* fer el vi i se'n suetant* que es ... que no se piqués i
 que sigués ben bo.